

PROVINCIALE INFODAG ARCHEOLOGIE 2007

ARCHEOLOGIE, ARCHIEVEN &
AMATEURS

SAMEN STERK

Dienst Erfgoed

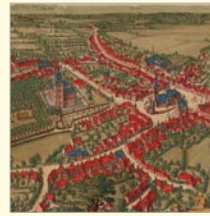
Departement Cultuur
Dienst Erfgoed

Koningin Elisabethlei 22 | 2018 Antwerpen

PROVINCIE
ANTWERPEN

Sinds 2006 organiseert de Provincie Antwerpen jaarlijks een provinciale infodag archeologie, speciaal bedoeld voor de amateur-archeologen, verenigingen en vrijwilligers. We geloven dat dit initiatief tegemoet komt aan een reële nood in de regionale erfgoedwerking en hopen lokale initiatieven en geïnteresseerden te bereiken.

Onze provincie heeft veel te bieden op vlak van archeologie, maar de grondsporen die ons het verhaal brengen zijn vaak moeilijk herkenbaar. Daarnaast zijn er voor een geoefend oog al heel wat aanwijzingen in het landschap te vinden. Een plaatsnaam heeft soms heel oude wortels. En een speurtocht in het archief kan ook voor archeologen nuttige resultaten opleveren.

Op de provinciale infodag zijn alle vragen welkom. Wat is archeologie, waar kan ik een vondst melden? Hoe moet ik ermee omgaan? Waar kan ik terecht met mijn vragen? En vooral... hoe kan ik mee helpen? Ons verleden belangt ons immers allen aan: jullie vondsten en bevindingen passen mee in de reconstructie van het grote verhaal.

WORKSHOPS

Alle deelnemers kunnen in de voormiddag twee workshops volgen. Op het inschrijvingsformulier kan je aanduiden welke twee je voorkeur genieten. Geef ook één reservetitel op. Je kan kiezen uit:

1. Marc Berrens,
Historische Huisnamen in Turnhout
2. Dr. Karel Leenders,
Veranderend landschap en archeologische verwachting
3. Wim Van Hout,
De schat van Scharlaken Rackham
4. Dr. Dries Tys,
*De bronnen voor landschapsgeschiedenis:
cartografie, plaatsnamen, veldstructuren en landschapselementen*

WORKSHOPS

Marc BERRENS, *amateur-historicus*

Historische Huisnamen in Turnhout

Sinds enige tijd prijken er op heel wat huizen in het centrum van Turnhout bordjes met de oude historische huisnamen.

Dit project is een mooi voorbeeld tot wat archiefonderzoek kan leiden. Amateur-historicus Marc Berrens ondernam een jarenlange zoektocht om alle oude namen te indexeren én te lokaliseren.

Het werd een reis door documenten uit het ancien régime en langs oude cartografische bronnen. Deze workshop geeft een heel praktische samenvatting over de aanpak van dergelijk onderzoek. Ook het ruimer kader – het belang van bouwblokinventarisatie en bouwgeschiedenis voor stads- en muurwerkarcheologie – wordt geduid.

Dr. Karel LEENDERS, *historisch geograaf*

Veranderend landschap en archeologische verwachting

In de archeologie kijken we altijd een enorm eind terug in de tijd. Waar je nu in de stad loopt, was eeuwenlang een akker en daarvoor een bos. Waar je nu in het bos loopt, was eeuwenlang hei en daarvoor bos. Gezonde grazige weiden waren vroeger een moeras. Om een idee het krijgen van de omstandigheden waaronder de mensen vroeger leefden, moet je die landschapsveranderingen goed in de gaten houden. Bovendien kun je – redenerend vanuit dat oude landschap en de gewoonten van de mensen van destijds – ook een beetje voorspellen waar je sporen van hun activiteit mag verwachten.

Wim VAN HOUT, *amateur-historicus*

De schat van Scharlaken Rackham

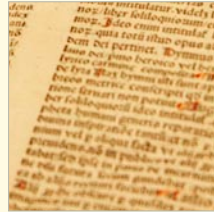
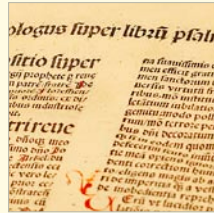
Kaartmateriaal heeft de mens steeds geboeid en spreekt vaak tot de verbeelding. Wie kent geen klassiek avonturenverhaal van de geheimzinnige kaart van het schatteneiland? Maar wat is nu de waarde van de informatie op historisch kaartmateriaal? Aan de hand van de geschiedenis van de cartografie en de indeling van kaarten wordt een kritisch kader aangeboden om de waarde van cartografisch materiaal beter te kunnen bepalen.

Prof. dr. Dries Tys, *VUB*

De bronnen voor landschapsgeschiedenis: cartografie, plaatsnamen, veldstructuren en landschapselementen

Landschapsonderzoek is boven alles een interdisciplinaire bezigheid, zowel wat de bronnen betreft als wat de interpretatie en benadering betreft. In de workshop bekijken we de meest gebruikte bronnen en wat hun problematiek is, welke literatuur gebruikt kan worden en hoe we dus landschapsgeschiedenis kunnen aanpakken.

LEZINGEN

Stephan DELARUELLE en Jef VAN DONINCK, ADAK

Begraven verhalen uit de Kempen:

recent archeologisch onderzoek in Vosselaar en Beerse

Het bodemarchief van de Noorderkempen is veel rijker dan algemeen wordt vermoed. De Archeologische Dienst Antwerpse Kempen kon tijdens opgravingen in Vosselaar en Beerse een tijdje van de sluier oplichten. Aan de hand van de aangetroffen sporen en vondsten kan een boeiend verhaal worden verteld over de vroegere bewoning van de regio. Over de kortstondige bewoning van een boerenfamilie uit de IJzertijd aan het Hofeinde in Vosselaar. Of hoe op de heide aan de Mezenstraat in Beerse ongeveer drieduizend jaar geleden een hooggeplaatst persoon met grote eer werd begraven en hoe in de Middeleeuwen verschillende families na elkaar hun boerderijen oprichtten bij een vlakbij gelegen vennetje.

Herman JANSSEN, *Heemkundige Werkgroep Zondereigen*
Amateurarcheologie in Zondereigen anno 2007

Sinds 2005 voert de plaatselijke heemkundige werkgroep in samenwerking met het Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed akkerprospecties uit in Zondereigen. De lezing behandelt o.a. een voorstelling van het kerkdorp en zijn heemkundige werkgroep, het ontstaan van het archeologisch project, de lokale organisatie van het prospectiewerk, de samenwerking tussen amateurs en professionele archeologen, de eerste resultaten van het onderzoek en de lokale uitstraling ervan.

PROGRAMMA

- 09.00 ontvangst
- 09.30 verwelcoming door gedeputeerde Ludo HELSEN
- 09.40 korte voorstelling van ADAK
door intergemeentelijk archeoloog Stephan DELARUELLE
- 09.50 inleiding door Joke BUNGENEERS,
provinciaal archeoloog
- 10.20 eerste reeks van 4 workshops
- 11.10 koffiepauze
- 11.30 tweede reeks van 4 workshops
- 12.30 broodjeslunch + mogelijkheid tot vondstmelding
en determinatie
- 13.30 verwelcoming door een afgevaardigde van
de raad van bestuur van ADAK
- 13.45 Stephan DELARUELLE en Jef VAN DONINCK (ADAK)
*Begraven verhalen uit de Kempen:
recent archeologisch onderzoek in Vosselaar en Beerse*
- 14.30 Herman JANSSEN
(Heemkundige Werkgroep Zondereigen),
Amateurarcheologie in Zondereigen anno 2007
- 15.20 conclusie en aankondiging van de Infodag 2008

Als er een interessante archeologische werf bezig is in Turnhout, organiseert ADAK op het einde van de namiddag een plaatsbezoek

We sluiten de dag af met een receptie, aangeboden door de Provincie Antwerpen

PRAKTISCHE INFORMATIE

DATUM

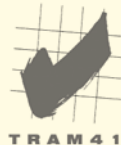
zaterdag 10 maart 2007

LOCATIE

Stadhuis | Erfgoedhuis
Grote Markt 1
2300 Turnhout

INSCHRIJVEN

- Inschrijven voor deze gratis infodag kan tot 1 maart 2007
- met bijgevoegde antwoordkaart
  - via e-mail: erfgoed@admin.provant.be

ANTWOORDKAART

Inschrijven voor deze gratis infodag kan tot 1 maart 2007

Stuur deze antwoordkaart naar: Provincie Antwerpen · Departement Cultuur | Dienst Erfgoed · Koningin Elisabethlei 22 · 2018 Antwerpen

of via e-mail: erfgoed@admin.provant.be

.....
(naam en voornaam)

.....
(organisatie)

.....
(functie)

.....
(adres)
.....

Neemt deel aan de Provinciale Infodag Archeologie op zaterdag 10 maart 2007 in Turnhout

De workshops die ik bij voorkeur wil volgen zijn (vink 2 nummers aan):

- 1. Marc BERRENS, *Historische Huisnamen in Turnhout*
- 2. Dr. Karel LEENDERS, *Veranderend landschap en archeologische verwachting*
- 3. Wim VAN HOUT, *De schat van Scharlaken Rackham*
- 4. Dr. Dries TYS, *De bronnen voor landschapsgeschiedenis*

Reserve (vink 1 ander nummer aan):

- 1. Marc BERRENS, *Historische Huisnamen in Turnhout*
- 2. Dr. Karel LEENDERS, *Veranderend landschap en archeologische verwachting*
- 3. Wim VAN HOUT, *De schat van Scharlaken Rackham*
- 4. Dr. Dries TYS, *De bronnen voor landschapsgeschiedenis*